

FORMACIÓ DE PROFESSORAT D'EDUCACIÓ BÀSICA (INFANTIL, PRIMÀRIA I SECUNDÀRIA) I D'EDUCACIÓ PER A PERSONES ADULTES.

Ciutat i país: Barcelona-Catalunya (Espanya)

Institució: Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya

Context: *Pla Marc de Formació Permanent 2005-2010*, promogut per la subdirecció general de Formació Permanent i Recursos Pedagògics (Departament d'Educació)

Participants: 230 formadors i formadores de diferents àrees de coneixement i diferents nivells educatius (llengües, ciències experimentals, matemàtiques, tecnologia, coeducació ...)

Direcció projecte: Joan Badia, Marta Duñach, Joaquim Núñez i Rosa M. Palacios

Formadores: Olga Esteve i Zinka Carandell

Durada: 2005-2009

Objectiu: Replantejar la formació permanent del professorat en tot el territori de Catalunya a partir de la incorporació d'una línia formativa basada en l'aprenentatge realista (Korthagen, 2001) i la pràctica reflexiva. Així es pretenia promoure una formació més participativa, activa, significativa i autoreguladora. Per assolir aquest objectiu es va comptar amb personal formador en actiu dels diferents ICEs (Instituts de Ciències de l'Educació, adscrits a les universitats) de Catalunya. Els grups havien de pertànyer als diferents nivells educatius (Educació Infantil, Educació Primària, Educació Secundària, Batxillerat i persones adultes) i diferents àmbits de coneixement. Els grups constituïts estaven formats per professorat en actiu, els quals mantenien una part de la seva dedicació docent amb alumnat d'educació bàsica, mentre dedicaven l'altra part a formar, inicialment, i a formar el professorat a partir del segon curs.

Metodologia: Es va treballar amb cada grup durant dos cursos acadèmics complets, i des de l'inici mitjançant el plantejament de la pràctica reflexiva. Amb això es pretenia aplicar en la mateixa formació de persones formadores un dels principis bàsics de l'enfocament realista i de l'aprenentatge significatiu, és a dir: l'experimentació del mateix model que s'havia d'aplicar.

Extracte / Resum: A partir del *Pla Marc de Formació Permanent 2005-2010*, en què es descriu la profunda insatisfacció de la formació permanent basada en un model d'"expert-inexpert", o en programes de simple intercanvi d'experiències entre iguals, es va intentar posar en marxa una nova metodologia que impulsés, d'una banda, la reflexió sobre la pràctica i la capacitació del professorat en formació per autodirigir el seu propi desenvolupament professional; i de l'altra, un canvi conceptual i cultural sobre el que ha de ser una veritable formació professionalitzadora docent. Es van tenir en compte diferents dimensions de la formació: anàlisi i reflexió sobre la pràctica, actualització metodològica i de continguts, intercanvi d'experiències, treball col·laboratiu, suport emocional i personal, maneig de les TIC a l'aula i en la formació, etc.

Es van posar en marxa, conjuntament amb la metodologia basada en la pràctica reflexiva, eines de gran potencial, com l'espai virtual Moodle (utilitzat en aquests cursos per primera vegada en el sistema educatiu de Catalunya), gràcies al qual es va mantenir en contacte constant al professorat formador amb el professorat en formació.

Aquest programa ha aconseguit, d'acord amb les opinions dels seus participants i a jutjar pels resultats, que per primera vegada la formació permanent del professorat a Catalunya no fos vista com un simple "programa d'instrucció" (en què uns experts universitaris diuen al professorat què ha de fer a l'aula), sinó com una veritable capacitació dels professionals docents facilitant recursos per al seu desenvolupament personal i professional. Tant els formadors i formadores, com el professorat que ha participat en les activitats de formació, han expressat reiteradament la seva satisfacció i el canvi radical que han experimentat amb la metodologia de la formació basada en la reflexió sobre la pràctica.

A partir d'aquest programa, la metodologia de formació basada en la pràctica reflexiva s'ha estès a la resta del sistema de formació permanent, de manera que el programa es va convertir en un referent per a aquest àmbit de formació.

LLEGIR MÉS

Per a la realització d'aquest projecte es va dissenyar una estructura específica que constava de les següents fases:

PRIMER ANY

Formació presencial

1. Autoanàlisi individual i grupal: anàlisi crítica de la pròpia pràctica formativa fins el moment d'inici del projecte
2. Confrontació mitjançant simulació amb el model de pràctica reflexiva
3. Anàlisi individual i grupal del resultat del contrast entre el propi model i el nou: identificació de coincidències i divergències.
4. Anàlisi col·lectiu de les implicacions formatives i estructurals del nou model.
5. Disseny col·lectiu del disseny estructural de la nova intervenció formativa Treball autònom amb acompanyament telemàtic
6. Constitució de grups de treball en els diferents ICEs amb l'objectiu d'adaptar el disseny general als diferents contextos d'implementació.
7. Seguiment grupal i individual del treball en petits grups a través d'una plataforma virtual (moodle).

SEGON ANY

Treball autònom amb acompanyament telemàtic

1. Experimentació de la intervenció formativa dissenyada des dels paràmetres de la pràctica reflexiva
2. Seguiment i intercanvi individuals i grupals al llarg de l'experimentació a través d'una plataforma Moodle.

Formació presencial

3. Valoració i avaluació dels resultats de la implementació.
4. Anàlisi crítica dels aspectes positius i dels elements susceptibles de millora
5. Replantejament del disseny inicial d'acord models a resultats de l'avaluació

Com es desprèn d'aquest disseny, la formació de formadors i formadores es concebia i s'aplicava en coherència amb els principis estratègics que pretenia mostrar.

Més documentació disponible a www.xtec.cat/formacio/practica_reflexiva

Korthagen, F. (2001). *Linking Practice and Theory. The Pedagogy of Realistic Teacher Education*. London: Lawrence Erlbaum Associates.

Monogràfic (2008). La Formación Permanente del Profesorado. *Cuadernos de Pedagogía*, 379.